

ONLAR;

SANKİ

BİR

DESTAN KAHRAMANIYDILAR...(*)

(1)

1950'li yılların başlarında köy enstitülüydüler. Köy öğretmen dernekleriyle antikomünist, şovenist saldırılara, dinsel bağnazlıklara, devlet güdümlü örgütçülüğe karşı örgütlü, özgürlükçü savaşım geleneğini başlattılar. TÖDMF, TÖS, İLKSEN ve TÖB-DER olarak bilinen dernekleri ve sendikalarıyla, tarihin yüz yıla yaklaşan derinliklerinden Encümen-i Muallimin'den, Cemiyet-i Muallimin'den, Muallim ve Muallimeler Cemiyeti'nden geçip geliyorlardı. Zor yasalarıyla ya da ideolojik uyutmalarla dayatılan çalışma ve yaşam koşullarına karşı, özellikle yakın geçmişimizde yürüttükleri savaşımmlarla, öğretmen örgütçülüğüne ve demokrasi tarihimize nice deneyimler armağan etmişlerdi. Bu deneyimleri kazandıran ve birinden ötekine geçilen etkinlik ve eylemlerle her zaman, kamuoyunun gündemindeydiler...

* Gerçekte bir **bütün** olan metindeki bölümlerin her birinin ait olduğu dönemler, bölüm No'larına göre şöyledir:

(1) Giriş.

(2) TÖS, İLKSEN Dönemi.

(3) TÖB-DER Dönemi.

(4) EĞİT-DER, EĞİTİM-İŞ, EĞİT-SEN ve EĞİTİM SEN Dönemi.

Örneğin Büyük Eğitim Mitingi yapmışlardı 1963'te 15.000 kişinin katılımıyla. 1969'da 30.000 kişilik katılımıla Büyük Eğitim Yürüyüşü'ne çıkmışlardı ve de Genel Öğretmen Boykotu diye bilinen genel grevde 120.000 kişi, bir uçtan ötekine tüm ülkede hizmet üretimini 4 gün boyunca durdurmuşlardı. 1970'li yıllarda yine on binlerce ve birçok kez, salonlarda, alanlarda faşizmi, pahalılığı, kıyımları, sürgünleri protesto etmişlerdi. 1976'da 50.000 kişilik bir toplulukla "DGM'ye hayır!.." diye yürümüşlerdi. 1977'de 100.000 kişiyle ekonomik ve Demokratik Haklar Mitingi'ni gerçekleştirmişlerdi. 1979'da faşist katliamları, kıyımları ve sürgünleri protesto için boykota gitmişlerdi...

Demokratik, laik; bilime, toplumsal adalete dayalı bir eğitim düzeni için, yine bir özgürlük bayrağını andırırçasına, 1968'de Devrimci Eğitim Şurası'nı, 1978, 1998 ve 2004 yıllarında Demokratik Eğitim Kurultayları'nı toplamışlardı.

Salt öğretmen sorunlarına değil, eğitim sorunlarına da sahip çıkılması ve doğru çözümler üretilmesi işinin, dernekleri ve sendikalarıyla asil kendilerinin işi olduğuna inanmışlardı. Öğretmen ve eğitim sorunları da onun bir parçası olduğundan yurt ve dünya sorunlarına hiçbir zaman ilgisiz kalmamışlardı.

(2)

Sözün özü onlar, oldum olası özgürlük yolunun yolcusuydular. TÖS, İLKSEN döneminde, işte bunun için; "iç ve dış sömürüyü bırak, salt ABC okutmaya bak" denildi onlara. "Niçin Türkiye yoksul bir ülkedir dedin?", "Ramazan'da niçin çay içtin?", "Niçin kadehini sol elle kaldırdın?", "Neden bu, Edebiyatımızda Nazım kitabı evinde?", "Niçin öğrencine arka çıkarsın?", "Namık Kemal'e peki ama Yaşar Kemal'i öğretmen niye?" denilerek yıllarca sorgulandılar. On binlercesi, tarihe "öğretmen kıyımı" olarak geçen, maaş kesimi, kıdem ve derece indirimlerinden, sürgünlerden, işten

çıkarmalardan oluşan ve ardı arkası kesilmeyen cezalara çarptırıldılar. Ülkenin hemen her köşesinde şeriat, şovenizm, antikomünizm kışkırtmalarıyla güdümlenmiş kalabalıkların saldırılarını göğüsleyip geldiler. Birinci Sivas Katliamı'na az kala, tekbir sesleriyle, "Komünistlere ölüm!.." naralarıyla ateşe verilen Kayseri'nin Alemdar Sineması'ndan geçip geldiler... Aybastı, Sivas, Maraş, Geyve, Sarıgöl, Dinar, Adapazarı, Keskin, Alaca, Aydın, Mucur, Batman, Tavşanlı, İzmir, Amasya, Tarsus, Horasan, Düzce, Birecik, Konya, Boğazlayan... olaylarının içinden bilenerек; yurdumuzun, insanlığın aydınlık geleceğine daha bir güvenerek çıkıp geldiler...

Saman altından yürütülen kirli sularda bir gün, bir "Balyoz Harekâtı"yla boğulmak istendiler. Dalından koparılmış çiçekler gibi grev ve toplu sözleşme haklarından yasaklı sendikalarından bile koparıldılar. "Gizli Örgüt" "komünizm propagandası" ve "anarşi tahrikçiliği" savlarıyla, içlerinden 3.600 kişi gözaltına alındılar. Yönetimden 214 kişi on ay ile on yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırıldılar ama "Af Yasası"ndan yararlanmayı reddettiler, yeniden yargılanıp aklandılar...

(3)

1971'de sendikayı derneğe, TÖB-DER'e ulayarak, kendilerini daha bir ululayarak, yeniden savaşıma durdular. Kısacası, püskürtüldüler ama yeniden püskürdüler.

Bu kez, Anayasal değişikliklerle mayınlanmış -bir alandaydılar. TRT ve üniversite özerkliği, basın özgürlüğü, yargı bağımsızlığı, sendikal, siyasal özgürlükler hepten budanmıştı ülkede. Temel hak ve özgürlükler, tam da meyveye durmuşken artık dolu vurmuş çiçekleri andırıyordu...

Ama onlar, "ölümün yırtılası kara bayrağı düşer yere istersek"* diyerekten, şaha kalktılar. Laik, demokratik, bilime, toplumsal adalete dayalı, biçimde

* Hasan Hüseyin, Kavel. Kızılırmak Yayınları 1967.

ulusal ama özde emekçi halktan yana bir eğitim istediler. Emperyalist, feodal, ırkçı/şoven öğelerden arındırılmış bir eğitim istediler. Eğitimin ancak son yıllarda tartışılabilen Kürt sorununa ilişkin bir yanına daha o dönemde parmak basarak, ülkenin doğusu ve güneydoğusunun okullarında asimilasyoncu uygulamalara son verilsin, isteyen herkes kendi ana dilinde öğrenim görebilsin istediler.

Açlığın kemiğe dayandığı sınıra doğru her gün biraz daha yuvarlanmaktan kurtulmak istediler. Toplusözleşme hakkı için, gerektiğinde greve gidebilmek için sendika hakkı istediler... Benzer istemler için yollara düşmüş başka gruplar ve örgütlerle el ele tutuşarak yekindiler. İşçi-memur ayrımına inat DİSK'le, işçi hareketiyle bütünleşmeye, Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu (FİSE) üyeliğine kabul edilerek uluslararasılaşmaya doğru evrildiler...

Yine on binlercesi, yönetsel cezaların her türlü ve en şiddetleriyle cezalandırıldılar. Bu cezaların birçoğunu yasalara aykırı bulan yargıyı bile dinlemeyen MC Hükümetlerince sindirilmek istendiler...

MC Hükümetleri ve partileri eliyle, o dönemde ülkeyi cadı kazanına dönüştürmek gerekliydi. Bunun için insana, emeğe, barışa, bilime, bağımsız Türkiye ülküsüne dış bileyen militanlar oluşturuldu ülkücü ya da milliyetçi komando kamplarında ve bunlar, Devlet adına, hükümetlere ya da güvenlik güçlerine "yardımcı" kılındılar. Devletin birçok kurumunda yuvalandırıldılar. İrkçi ve dinci ayrımcılıklarla dolduruşa getirilen kalabalıkların da desteğinde, MC Hükümetleri ya da partilerince gösterilen hedeflere silahla saldırdılar. Her biri ülkemizin yüz akı olan bilim insanlarını, yazarları, çizerleri, hukukçuları, sendikacıları hatta parlamenterleri kurşunlayarak; sokakları, kahvehaneleri, üniversiteleri toplutaşım araçlarını silahla tarayarak, semtleri, mahalleleri kan gölüne çevirdiler... Örneğin, aralarında 5 öğretmenin, küçücük bebek-

lerin de bulunduğu 111 kişinin cesetleriyle; yakılan, yıkılan ve yağmalanan yapılarıyla Maraş, sanki bir düşman devletin saldırısına uğramıştı o dönemde. Hem de Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu'nun raporuna göre, bir katil zanlısı Başbakan'ı ziyarete cür'et edebilmiş, Başbakan da onu kabul etmişti. Ülke yaygın ve sürekli bir sıkıyönetim altında bulunurken sağcı kuruluşların yönetim yerlerinde dinamitler, molotof kokteylleri, tabancalar, mermiler, kamalar, tornavidalar bulunmuştu...

Ama birer cephaneliğe dönüştürülmüş bu kuruluşların değil, Genel Merkezi ve birçok şubesiyle onların Derneğinin, TÖB-DER'in kapısına kilit vurulmuştu... Ve, dönemin Başbakan'ı, *"bana sağcılar cinayet işledi dedirtemezsiniz"* diyebilmişti...

İşte bu minval üzere, onlardan en az yüz kişi öldürüldü ve yüzlercesi sakat yaşamaya mahkûm bırakıldı o dönemde. Yurdun hemen her yerinde onların örgüt yapıları, evleri bombalandı. Onlar (ve öğrencileri de) sokağa çıkamaz, okula gidip gelemez oldular.

Gerçekte 3. MC Hükümeti olan AP Azınlık Hükümeti'nin; zamlarla, devalüasyonla, varsıllardan yana vergi düzenlemeleriyle, faizlerin başıboş bırakılmasıyla ülkemizi rant ekonomisine sürükleyecek; alinteri, göz nuruyla yaşayan herkes için yaşamı bir ateşten gömleğe dönüştürecek olan 24 Ocak Kararları kapıdaydı. Ve 5 Ocak 1980 günlü Milliyet Gazetesi'ndeki demecinde Vehbi Koç; *"1974 başından itibaren bozulan ekonomimiz, 1980 başında bugünkü hale gelmiştir. Memleket mukadderatının söz konusu olduğu böyle bir devirde fiyatlar, ücretler, kiralar ve temettüleri belirli bir süre içinde dondurulmalıdır"* diyerek, ulusal ve uluslararası tekelci sermayenin istemlerini içeren bir ferman okuyordu ve ülkede *"ferman seninse dağlar bizimdir"* diyebilecek tek bir "çatlak ses" in olmaması gerekiyordu. Ve devletin kanatları altında oluşturulan bu kanlı kaos

artık bir dikensiz gül bahçesine atlamaya yetecek boyutlara getirilmiş bulunuyordu...

Tam da bu aşamada ülkenin üzerine, simgesi "*asmayalım da besleyelim mi?*" tümcesinden oluşan bir karabasan çöküverdi...

Anayasa yürürlükten kaldırıldı. Başta parlamento, siyasal partiler, DISK, gençlik örgütleri ve onların örgütü TÖB-DER olmak üzere tüm demokratik kurum ve kuruluşlar kapatıldı. Askeri savcıya göre, TÖB-DER'in etkinlikleri "*bölücü, milli duyguları zayıflatıcı ve komünizm propaganda içerir nitelikte*"ydi...

Evet, zifiri bir karanlıktı bu kez ülkenin üzerine çöken...

Ne gam!.. Türkiye bir ucuz emek cennetine dönüşecekti. Uluslararası işbölümü adına İMF'ce dayatılan rant ekonomisine bağlanacaktı. Parasını fabrikaya, üretime yatıracak yerde mevduat, döviz, tahvil, gayrimenkul spekülasyonlarıyla katlayacak olan, vergi bağışıklık ve indirimleri ve benzeri yöntemlerle devletçe desteklenecek olan, ulusötesi şirketlerle bütünleşecek ya da "küreselleşecek" olan tekelci sermayemizin başına gün doğacaktı... Kısacası bir avuç tekelci burjuvanın günlük güneşlik bir Türkiye tutkusu için ülkenin ekonomik, toplumsal ve siyasal yaşamı boydan boya; açlıktan, işsizlikten, kan ve gözyaşından; bilime, insan doğasına aykırı kültür öğelerinden oluşan bir karanlığa gömülecekti ve 12 Eylül'e beş kala Vehbi Koç'un da dediği gibi, gömülmesi de gerekliydi...

Bu kara, kapkara karanlığın bir yerlerindeydiler onlar da. Hiç irkilmeden ve eğilip bükülmeden, ölümün kan kardeşi türünden işkenceleri ve zindanları yaşadılar ve kimi arkadaşlarını yitirdiler. Bir kesimiyle, can havliyle gittikleri gurbet ellerde siyasal sürgün olarak yaşamaya itildiler. Değeri trilyonları bulan örgüt malları, mülkiyet hakkını adaletin temeli sayan devletçe gaspedildi ve bir daha da geri verilmedi....

Askersel yönetimin yönlendirmesi altında ve askersel mahkemede yargıldılar; 1-9 yıl arasında değişen ağır hapis, kamu hizmetlerinden “müebbeten mahrumiyet” cezalarına çarptırıldılar. Ama yurt dışında olduklarından burada yargılanamayan bir kısmı, sivil mahkemede yargılanıp aklandılar. Aynı sav ve aynı kanıtlara dayanan iki mahkeme kararından birinin aklanmayla, ötekinin ceza ile sonuçlanması bir “skandal” olarak tanımlandı hukuk çevrelerinde. Ne var ki sonuç değişmedi. Çünkü oldum olası devlet güdümünü reddeden onlar, herkese ders olsun diye yine de işkence görmeye, zindanlarda çürümeye, örgütsüz kılınarak darmadağın edilmeye yargılıydılar...

Üzerine ölü toprağı serpilmişçesine suskundu; sanki bir cehennemdi Türkiye. Ama bu cehennemi dokuyup dayatanlar için bir cennetti de...

(4)

Toplum siyasaya ilgisiz kılınmış, en küçük parçalara bölünmüş ya da örgütlü yaşamdan bireysel yaşamın dehlizlerine yuvarlanmıştı. Bir örgüt fobisiydi kara bir bulut gibi yeri göğü kaplayan. Ne ki onların bu korku ortamında bile zincire vurulmaları gerekliydi. Yeni anayasal düzenin “Dernekler Yasası”na salt onlar için eklemeler yapıldı. Denildi ki, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nda çalışan öğretmenlerle öteki bütün personel; resmi ve özel okullarda çalışan tüm öteki öğretmen ve yöneticiler, değil sendika, dernek bile kuramazlar. (Madde 4/1), kurulmuş bir derneğe Bakanlığın izni olmadıkça üye bile olamazlar (Madde 16/2).

Onlar bilirlerdi ki egemen sınıf zor yasalarıyla toplumun denetlenmesi zor kesimlerini daha bir dizginlemek isterdi; ama yasalar insandan, toplumdan önce değil sonraydılar. Ve doğal tarihin kendi öz tarihini üretmeye yetenekli tek varlığı olarak insan, tıpkı ahlatı armuda, dağı bağa dönüştürürcesine, isterse ve becerebilirse zoru, zorbalığı özgürlüğe dönüştürebilirdi...

Örgütsel yaşamdan bireysel yaşamın karanlıklarına itilişlerinin üzerinden 6 yıl geçmişti ki onlar, dönüştürücü etkinliğe yekinişin ilk adımı olarak abece Dergisi'ni çıkardılar ve 2 yıla kalmadan emekli ya da işten atılanlardan binlercesi, yasak duvarını aşabilsinler diye, çalışan on binlercesine omuzlarını sundular ve, “*öpmesi gibi büyük suların engin kıyıları titreyerek*”*, EĞİT-DER'i kurdular. Avrupa'daki Türkiyeli eğitim emekçileri olarak da büyük bir coşkuyla, özveriyle bu yeni gerçekliği yarattılar...

Özetle, onlara denildi ki “*değil sendika, dernek bile kuramazsınız.*” Onlarsa zincire vuruldukları yerden doğrularak gürediler. Dediler ki “*biz, bir yolunu bulur, dernek de kurmasını biliriz; yağmurdan kaçanı doluya tutarcasına, oradan sendikaya atlamasını da!...*”

Sermayenin buyruğundaki devletin buyruğunda ve eğitim işkolunda kurulu düzeni işletmekle, sürdürmekle yükümlü olanların devletin gazabına karşı sivil toplumdan yükselen direnişiydi bu. Ya da devletin alışık olmadığı, demokratik bir başkaldırıydı.

Onlar, daha baştan EĞİT-DER'i “*sendikaya geçiş örgütü*” olarak tanımladılar. Onu resmen kuramamış, seçme seçilme hakkına sahip olmamış bulunsalar bile, asil üye sayısını beşe katlayarak 25 bin kişi fahri üyelik yoluyla savaşıma sürecine açıldılar EĞİT-DER'le. Kamu emekçilerinin öteki iş kollarındaki odalar, birlikler ve derneklerin de “*sendikaya geçiş*” işlevine yönelmelerinde esin kaynağı oldular. Dahası, işçi memur ayrımını tanımazlığın, belki de Emek Platformu'na yönelişin bir adımı olarak özellikle TÜRK-İŞ'le, olabildiğince HAK-İŞ'le de dayanışma ortamı yarattılar. Yine bu süreçte siyasal partilerle de diyalog içinde bulunmaya özen gösterdiler. Kuzey Kıbrıs eğitim emekçileriyle de örgütsel ilişkilerde bulundular. Üç gün süren, ülke çapında geniş

* Şükrü Erbaş, Kimliksiz Değişim. Başak Yayınları.

yankılara yol açan ve uzun süre kamuoyunun gündeminde kalan *Uluslararası Sendikal Haklar Kurultayı* ile sendikal haklar savaşımını yükselişinin doruk noktasına ulaştırdılar. Avrupa ülkeleri eğitim emekçileri sendikalarının, sendikal haklar savaşımına maddi manevi katkılarının yolunu açtılar. EĞİT-DER şubelerinde kurdukları Sendikal Haklar Komisyonları yoluyla savaşım sürecinin son aşamasına yükseldiler. Ama tam da bu noktaya gelindiğinde kendilerini yol ayrımında buldular, EĞİTİM-İŞ'i, EĞİT-SEN'i kurdular...

Kiminde yanıldılar da öyleyse ve bu yanılgıdan doğan bir sis perdesi ortalığa yayıldığında ne acıdır ki EĞİT-DER sanki kayıplara karıştıverdi...

Neyse ki maya tutmuştu, sendikal haklar savaşımcısı kimliği ile EĞİT-DER işlevini tamamlamıştı. Öteki işkollarında bile sürüp gidiyordu sendika kuruluşları...

Artık onlar EĞİT-DER'le sendikaya geçiş sürecinden ne gariptir ki sendika ile sendika hakkı için savaşım sürecine geçmiş oldular. Elbette ki yanı sıra toplu sözleşme ve grev hakları için de.

Giderek, "*kurtuluş yok tek başına!*" diyerekten devlet güdümü karşıtlığı temelinde kamunun öteki işkollarında kurulu sendikalarla kenetlenmeye doğru evrildiler. Böylece Kamu Çalışanları Platformu'na (1991), Sendikalar Arası Eşgüdüm Komitesi'ne ulaştılar (1993). Ardından, beş yıllık bir gecikmeyle de olsa bir yanıştan dönerekten, ikiyi bir ederekten EĞİTİM-SEN'i kurdular (1995). Oradan, yine devlet güdümü karşıtlığı temelinde ve birlikteliğin daha bir doruğunda kamunun öteki işkollarında kurulu sendikalarla KESK'te kucaklaştılar sayı güçleriyle, hem de tarihten gelen o özgürlükçü, savaşımcı kimlikleriyle (1995).

KESK yoluyla en geniş, en yüksek sınıfsal birlikteliğin simgesi olan Emek Platformu'nda yer aldılar (1999).

Devlete gelince: Hiçbir zaman yasal zeminlerde görmedi onları, tanımadı o. Sendika hakkıyla birlikte toplu sözleşme hakkının da kullanıma

açılmasını öngören İLO 98'i 1951'de onaylamıştı. Toplusözleşme hakkını o günden bu yana, demek ki yarım yüzyılı aşan bir süredir kullanıma açmadı hâlâ. Sendika hakkını ise on yıl gecikmeden sonra 61 Anayasası'na aldı ama dört yıllık bir sürüncemeden sonra kullanıma açtı (1965). O da 71'e değin ve altı yıllığına. 1971'de sendika hakkının kullanılmasına yasaklı bir sürece yeniden sokulmuştu Türkiye. Ama 1990'da onlardı ki ilk kez EĞİT-DER'in bağrından yükselen sendikalarıyla, EĞİTİM-İŞ ve EĞİT-SEN'le deldiler o yasağı. Ne var ki devlet onları tanımadı ve sendikal haklar yasağını sürdürmeye inatla devam etti. Onlarsa öteki kamu emekçileriyle sendikal dayanışma düzenine geçerek mayınlarla döşeli bir alanda savaşır gibi yıllarca savaşım verdiler. Bu savaşımın sonucudur ki devlet 1995'te Anayasa'nın bir maddesine (Md.53) yapılan eklemeyele sendika ve toplugörüşme hakkı tanıdıysa da bu anayasal göstermelik hakların kullanılmasına ilişkin yasal düzenlemeyi bile 6 yıllık bir sürüncemeden sonra yaptığına göre EĞİTİM-SEN ve tüm kamu emekçileri sendikaları devlet tarafından yasa dışı sayıldıkları halde on bir yıl var oldular. Ama onlar bu sürede yine kahramanca, kendilerine hâlâ yasak sayılan toplusözleşme ve grev haklarını bile kullandılar.

Evet devlet 1989'da Avrupa Sosyal Şartı'nı onaylamıştı ama bu sözleşmenin grev ve toplusözleşme haklarını şart koşan 5. ve 6. maddelerine çekince koymuş ya da bu maddeleri "kabul edemem!" demişti. Ne var ki Sözleşme gereğince daha sonra yasal düzenleme olmaksızın Bakanlar Kurulu kararıyla bu çekinceden yine de vazgeçebilirdi. Onca hükümetler gelip geçti bugüne değin bu olanağı kullanmaya da yanaşmadı devlet. Çekincenin kaldırılması AB sürecinde AB tarafından istendiği ve bu istek 2004 İlerleme Raporu'nda yinelendiği halde değişen hiçbir şey olmadı. Türkiye bu konuda AB üyesi olmayan ülkelerden örneğin Azerbaycan'ın bile gerisinde hâlâ.*

* Aziz Çelik, AB, Sosyal Haklar ve Türkiye Dosyası. BirGün, 26,27,28 Nisan 2005.

Devletin hak tanımazlığı grev hakkını içeren İLO 87'ye karşın da sürdü. Bu uluslararası sözleşme 1993'te yürürlüğe sokuldu Türkiye'de. Ama kamu emekçilerine grev hakkı bakımından o da uygulanmadı. Ne var ki grev hakkı kamu emekçileri sendikaları tarafından kullanıma gerçekte yine de açılmış oluyordu. Hele Anayasa'nın 90. maddesine 2004'te yapılan eklemelerden sonra devlet, İLO 98'de, 87'de bulunan toplu sözleşme ve grev haklarının kullanılmasını engellemek üzere hiçbir biçimde eveyip geveleyemezdi.

Her şeye karşın inadını yine de sürdürdü devlet...

Ama onlar, öteki kamu emekçileriyle birlikte sendikal yaşama geçişlerinden bu yana, devletin yasal olmayan ama buna karşın sürüp gelen yasalarını delerek kullandılar bu haklarını, hâlâ da kullanıyorlar. Tıpkı Genel Öğretmen Boykotu'nda olduğu gibi yasal haklardan ödün vermeme kararlılığıyla, sendikal hakların düzen dışı bir şey olmadığı, üstelik hakların yasalardan önce geldiği bilinciyle...

Özetle onlar, gerek sendika, toplu sözleşme ve grev hakları bağlamında, gerekse öğretmen ve eğitim sorunları, yurt ve dünya sorunları alanında; onları hiçbir zaman yasal zeminlerde görmeye yanaşmayan devlete karşın hem yasal ve hem de "fili ve meşru" zeminlerde yürüttükleri savaşımınla nice badireleri aşarak, kiminde inişli yokuşlu yollardan geçerek bugünlere geldiler. On altı yıldan bu yana EĞİTİM-İŞ, EĞİTİM-SEN ve EĞİTİM-SEN yönetimlerinde ya da KESK yönetiminde yapılan etkinlik ve eylemlerde adlarını göze çarpan bir biçimde Türkiye'nin toplumsal ve siyasal tarihine yazdırdılar.

Baştan bu yana istemlerini örneğin şu belgilerle haykırdılar:

Özgür ve özgürlükçü sendika/Grevsiz, toplu sözleşmesiz sendika yasasına hayır/Parasız, demokratik, laik, bilimsel, kamusal, nitelikli

eğitim/Özgür bilim, demokratik, kamusal, özerk üniversite/Baskı, sürgün, kadrolaşma değil, demokratik bir çalışma yaşamı/Örgütlü toplum, demokratik Türkiye, insanca yaşam, halklara kardeşlik/Tasfiyeye, talana ve geleceğimizin haraç-mezat satışına hayırl!..

İşte bu ve benzeri istemlerle beş binlerden başlayan ve yüz binleri aşan yığınsal katılımlarla ülkenin dört bir yanından birçok kez Başkent Ankara'ya dayandılar. Girişlerdeki polis barikatlarını aşarak ulaştılar miting alanına çoğu zaman. Yine polis barikatlarına karşın Ankara'da, yasaklı Kızılay Meydanı'nı mitingler alanına dönüştürdüler. Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de, Adana'da; zaman zaman Türkiye çapında iş yavaşlattılar, kısa süreli, üç beş güne yayılan tam günlük grevlere gittiler. Oturma, toplu vizite, siyah çelenk bırakma, faks, toplu telgraf, mektup postalama, bordro yakma, yemek boykotları, kokart takma, imza kampanyası biçimlerinde eylemlerde bulundular. Demokratik Eğitim Kurultayları, Kadın Hakları Kurultayları düzenlediler...

On beş yılı aşan bir süreye yayılan bu eylemlerin hemen hemen her birinde coplarla, tazyikli sularla, gözyaşartıcı bombalarla polis saldırılarına uğratıldılar. Gözaltına alındılar. Yaralandı da birçoğu. Maaş kesimi, kıdem indirimi cezalarına çarptırıldılar. Yıllarca süren baskılara, soruşturmalara, sürgünlere uğratıldılar. Öyle ki eğitim emekçilerinin özgürlükçü, örgütlü savaşım tarikhinde ilk kez bir Sürgün Kurultayı düzenlemek zorunda bırakıldılar.

TÖS'ü, TÖB-DER'i kapatan cunta yönetimlerini anımsatırcasına bütün bunları aşan ve EĞTİM-SEN'in kapatılmasını amaçlayan saldırılara uğratıldılar.

EĞTİM-SEN'le anadilinde öğretimi savundukları içindi bu saldırılar...

Sonuncu saldırıda denildi ki onlara **“anadiliyle öğretim içeren tüzük maddesi değiştirilecek!..”**

Değiştirdiler en sonunda ama oraya değin şöyle bir serüven yaşadılar üç yıl boyunca:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Ankara Valiliği, Cumhuriyet Başsavcılığı EĞİTİM-SEN tüzüğüne “*olur*” verdiler önce. Ama “*olmaz!*” dediğinde Genel Kurmay, el birliğiyle ve el pençe divan, yön değiştirdiler; başlattılar kapatma davasını...

Oysa anadiliyle eğitim-öğretim hakkı her şeyden önce insan haklarındandı.

Anadili olsun olmasın bütün diller düşüncenin kendisi değil, anlatım ve anlama aracıydı.

Anadilinden başka dil bilmeyen ama kendi anadilinden başka dille öğretim yapılan okulda öğrenime zorlanan çocuklar anadiliyle öğrenim düşmanlığına kurban edilmiş olurlardı. Ve bu, insan haklarından en yaşamsal birinin ihlâli olurdu. Hem de anadiliyle öğrenim hakkını savunmak herkesten önce öğretmenlerin ve herhangi bir eğitim işkolu sendikasının en doğal hakkıydı ve aynı zamanda göreviydi.

Ama olsundu, varsın kargalar bile gülsündü; “**BÖLÜCÜLÜKTÜR!**” dediler...

Ulus devlet modelinin her şeye karşın sönmürlenme sürecinde bulunduğu tarihin bu evresinde bu durumun gerekleri ve emeğin sınıfsalçı-küreselci bakışı temelinde başta “*Kürt sorunu*” olmak üzere benzeri bütün sorunlar barışçı yollardan gidilerek çözülebilirdi ve çözülmesi de gerekirdi. Ne ki böyle bir suçlama Türkiye’de birçok konuda “*her derde deva*” olabilirdi... EĞİTİM-SEN’de bile bu suçlamayla fincancı katırlarını ürkütmekten sakınılan bir ortam yaratılabilir, buradan anadili fobisine, oradan da gerilimli tartışmalara ve herhangi bir fireye yol açılabilirdi ve ille de açılmalıydı.

İşte böylece, EĞİTİM-SEN öğretmenlik mesleği ve sendikal haklar temelinde, emeğin ve insanlığın kurtuluşu yolunda sürüp gelen özgürlükçü öğretmen örgütçülüğü geleneğini simgeleme gücünü yitirme sürecine sokulsun istediler. Avutmalık sendika yasasıyla getirilen toplugörüşme aldatmacasında yetki kaybına uğrattılsın istediler.

Bu hesapların tezgâhında yaşanan ve üç yıl süren kapatma davası sürecinde onlar, yine bir demokrasi bayrağı gibi Türkiye çapında dalga dalga, "EĞİTİM-SEN kapatılamaz!" diye günlerce haftalarca, aylarca haykırdılar. Polis kuşatmaları altında yolları, alanları aşındırdılar...

Kapatma Davası'nın reddi geldi Ankara 2. İş Mahkemesi'nden. Bu reddi ret kararı çıktı Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nden. 2. İş Mahkemesi bu kez bu karara direnme kararı ile karşılık verdi. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'ysa EĞİTİM-SEN'in kapatılmasına karar buyurdu en sonunda. Bir başka anlamı ile "ya tüzük değişikliğine gideceksin ya da kapatılacaksın!" denildi EĞİTİM-SEN'e.

EĞİTİM-SEN işte böylece, istenilen tüzük değişikliğini yaparak yoluna devam etti.

Bundan dört yüz yıl öncesine çeyrek kala ortaçağın Katolik Kilisesi mahkemesi Engizisyon da, imzalaması için Galileo'ye bir belge dayatmıştı. "Kopernik'in izinde giderek kitabımda dünyanın güneşin çevresinde dolandığını ve asla evrenin merkezi olmadığını savunduğum için pişmanım" deniliyordu bu belgede. Kardinal Barberini "ya bu belgeyi imzalar canını kurtarırın, ya da..." diye gürelemişti Galileo'ye. Başka ne yapsındı Galileo; imzalamıştı belgeyi ama o görüşünü ölünceye değin savunmaya, geliştirmeye, yaymaya, insanlığın hizmetine sunmaya devam etmişti.

Onlar; Ankara 2. İş Mahkemesi yargıcının şahsında yargımızı tenzih ederek, *acaba EĞİTİM-SEN'i kapatma kararı AKP Hükümeti döneminde çokça yaşanan tarihin tekerrürlerinden biri miydi?..* diye düşündüler...

İşte böyle, inişli çıkışlı yollardan geçerek, dünyaya hiç şaşmadan sınıfsal açıdan bakmaya özen göstererek; var olan ve kokuşan kurulu düzen- den olması gereken düzene doğru eğitim alanından ilerleyerek nice savaşım- lardan geçip geldiler.

Tarihleri boyunca kamuoyunda, yurt ve dünya basınında saygıyla karşılandılar.

Gazeteler EĞİTİM SEN ve KESK evresinde ve kapatma davası sürecinde onlar için şu başlıkları attılar:

Hukuki değil siyasi bir dava/Yasalara rağmen dava/EĞİTİM SEN tabela sendikası değil/Haydi EĞİTİM SEN'li olmaya/ Uluslararası boyutlarda bir dava /Bir sendika ve bir dava/Anayasa'ya aykırı/Memur öfkesi çığ gibi/EĞİTİM SEN'in güneşi AKP'yi yakacak/Genel Kurmay istedi, hükümet mahkemeye verdi/PTT, hastane, vapur, tren, uçak hizmetleri duracak/ Bir milyon memur hayatı durdurdu/KESK Ankara'yi hükümete zindan edecek/Memur Türkiye'yi salladı/Memura demokrasi dayacağı/İş, aş, özgürlük/KESK: Boyun eğmeyeceğiz/Öfke taşı/Çeteye pasaport, memura cop/ Polis eylemcilere saldırdı/ Demokratik devlet, halkçı bütçe/Kamu emekçilerine ceza yağıyor/KESK'ten grev çağrısı/Özgür emek, demokratik Türkiye/ Sözde değil özde sendika/Hükümet dize geliyor/Memur barut gibi...

Demokratik kamuoyundan basın yoluyla yükselen bu ve benzeri destek iletileri niçindi?

Hiç kuşku- muz olmasın ki onlar, eğitim sorunlarına öğretmen, öğrenci ve ana babaları kucaklayan bir anlayışla yaklaştıkları içindi. Din bezirgânlığının, ırk milliyetçiliğinin, savaş naralarının, yalana talana, hid- dete şiddete dayalı toplumsal yaşamın egemenliğinden barış içinde bir- likte yaşamaya doğru, halkların kardeşliğine, emeğin ve tüm insanlığın kurtuluşuna doğru; kısacası özgürlüğün ve bilimin egemenliğine doğru yürütülen savaşım- lara katkılarda buldukları içindi.

Onlar ki eli tetikte askerlerle kuşatılmış askersel mahkemelerin önünde “*öğretmen hareketi sanılmasın ki TÖB-DER kapatılınca duracaktır. Tam tersine, hem de sendikal hak istemlerini yükselterek yeniden doğacaktır*” diye haykırdılar.

Köy Enstitüleri'nden gelmişti onlar ellili yılların başında, on yedi bin kişiydiler. Altmışlı yılların ilk yarısında TÖDMF'li ve altmış bindiler. İkinci yarısında TÖS'lü yetmiş iki bin, İLKSEN'li on beş yirmi bin kişiydiler. Seksen'de TÖB-DER'liyidiler ve iki yüz bindiler. Doksan Mayısı başlarında otuz bindiler ve EĞİT-DER'liyidiler.

Şimdi, tarihin bu evresinde yüz elli bindirler ve EĞİTİM-SEN'lidirler. Hem de demokratlığın, özgürlükçülüğün burçlarında bir bayrak gibi dalgalanan ve onları da simgeleyen KESK'lidirler. KESK'e bağlı öteki sendikalardan arkadaşlarıyla “*bir orman gibi kardeşçesine*”* el ele, gönül gönüle, omuz omuzadırlar.

Onlar ki tarihin yüzyıla yaklaşan derinliklerinden geldiler. Onlar ki dinci ve ırkçı ideolojilerin hanidir yükselişte olduğu ve sınıfsal, küresel düşünüşün alabildiğine geriye savrulduğu günümüz koşullarında da tarihten gelen birikimleriyle ve sayı güçleriyle (ama ille de bilinç ve coşku gücüyle, tutku gücüyle donanmış sayı güçleriyle) özgürlükler yolunda daha nice engelleri aşacaklardır. Ola ki kiminde yine düşe kalka ama asla yılmadan, yıkılmadan kesinlikle aşacaklardır.

Selam olsun onlara!.. Onlardan şimdi aramızda olmayan ve olanlara!..

“*Öyle candan, öyle yürekten, öyle bir tutkuyla*”**

Selam olsun!..

Selam olsun!..

* Nazım Hikmet'ten.

** Gülten Akin'dan